

A TÜDŐGYULLADÁS FELISMERÉSE

A tüdőgyulladás - orvosi nevén pneumónia - fertőzőes megbetegedés, amelyet rendszerint baktérium vagy vírus idéz elő. Ha a vér a tüdőben nem frissül fel elegendő oxigénnel, akkor a test szövetei nem tudják felszabadítani a tápanyagok kémiai kötéseiben rejlő energiát, ezért az idejében fel nem ismert vagy nem megfelelően kezelt tüdőgyulladás életveszélyes lehet.

A TÜDŐGYULLADÁS FERTŐZŐ BETEGSÉG

A kórokozótól függően több mint ötvenféle tüdőgyulladást különböztethetünk meg. A gyulladás következtében a tüdő parányi léghólyagocskái - alveolusai - folyadékkal, esetleg gennyel telnek meg, és ez akadályozza a beszívott levegő és a tüdőn átáramló vér közti gázcserét. A beteg szájában, orrában megtelepedett vírusok vagy baktériumok köhögéskor, tüsszentéskor vagy közösen használt pohár, evőeszköz útján, esetleg zsebkeendő, ruhadarabok közvetítésével is megfertőzhetnek másokat.

1) Baktérium okozta tüdőgyulladás

A baktériumok közül kerülnek ki a tüdőgyulladás legerősebb és legveszélyesebb kórokozói. A csecsemőktől az idős emberekig bárki kaphat bakteriális tüdőgyulladást, de különösen veszélyeztetettek a legyengült immunrendszerűek és a más tüdőbetegségben szenvedők.

Egészséges emberek torokváladékában is előfordulhatnak tüdőgyulladást okozni képes baktériumok. Ha valamilyen betegség (pl. AIDS) vagy az elégtelentáplálkozás miatt legyengül a szervezet védekező rendszere, ezek a lappangó kórokozók szaporodásnak indulnak, és a vérárammal könnyen eljuthatnak különféle szövetekbe, szervekbe. A bakteriális eredetű tüdőgyulladás tünetei olykor lassan, fokozatosan, máskor hirtelen jelentkeznek.

A betegség súlyos esetekben hidegrázással, erős mellkasi fájdalommal és köhögéssel jár, köhögéskor a légutakból rozsdavörös vagy zöldes színű nyák ürülhet.

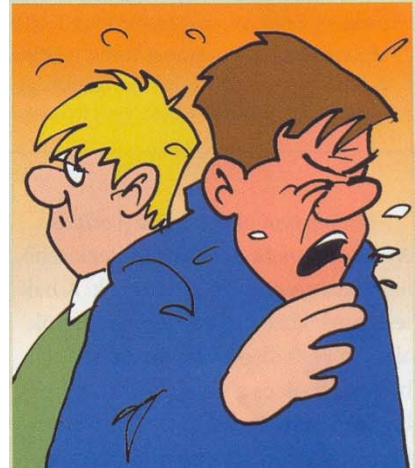
A láz 40 °C-ig is felszökhet, a beteg verejtékezik, kapkodja a levegőt, mélyről köhög, pulzusa gyors. Az esetleges oxigénhiányt az ajkak és a körömágyak kékes elszíneződése jelezheti.

2) Vírusos tüdőgyulladás

A becslések szerint az összes tüdőgyulladás mintegy felét vírusok okozzák. A légúti vírusfertőzések többsége csupán náthával vagy torokgyulladással jár, de némelyikük a tüdőt is megtámadja, különösen a gyermekek tüdejét. A vírusos tüdőgyulladások többsége nem súlyos, és hamar elmúlik.

Ha a magas láz, a mellkasi fájdalom vagy a köhögés tüdőgyulladás gyanúját kelti, haladéktalanul orvoshoz kell fordulni

A tüdőgyulladás kórokozói köhögés, tüsszentés útján, vagy edények, evőeszközök, textíliák közvetítésével fertőzhetnek meg másokat

Az influenzavírus is kiválthat tüdőgyulladást, és ez a betegség súlyos is lehet. Sokszor semmilyen jel nem utal a tüdő vizenyősödésére. A tüdőgyulladás e formájának elsősorban a várandós nők és a szív- vagy tüdőbetegségben szenvedők vannak kitéve.

A vírusos tüdőgyulladás tünetei megegyeznek az influenza tüneteivel: láz, száraz köhögés, fejfájás, izomfájdalmak, gyengeség. A betegség kezdete után 12-36 órán belül nehézlégzés léphet fel, és súlyosbodhat a köhögés. Néha magas láz és ajakkékülés is előfordul.

3) *Mycoplasma* okozta tüdőgyulladás

A Mycoplasmák a ma ismert legkisebb, önállóan szaporodó kórokozók. A baktériumok közé tartoznak, de méretük alapján *közbülső helyet foglalnak el a baktériumok és a vírusok között*. Enyhe, ám kiterjedt tüdőgyulladást okozhatnak, leginkább a nagyobb gyermekeket és a fiatal felnőtteket betegítik meg. Az összes tüdőgyulladás mintegy 20%-áért felelősek.

A Mycoplasma okozta tüdőgyulladás fő jellegzetessége a köhögés, amely gyakran heves rohamokban jelentkezik. A korai tünetek közé tartozik még a hidegrázás és a láz, és olykor hányinger vagy hányás is fellép. A betegek egy része hosszú ideig gyengeséget és fáradékonyságot érez.

A BETEGSÉG KEZELÉSE

Mivel a tüdőgyulladásnak számos oka lehet, ha a megfázásnak vagy influenzának tulajdonított tünetek nem múlnak el néhány napon belül, ne várjuk tétlenül a gyógyulást, hanem menjünk el (újra) az orvoshoz. Ha tüdőgyulladás alakult ki, a gyors gyógyulás elsőszámú feltétele a korai felismerés. Hogy milyen gyógyszert rendel az orvos, az a kórokozótól függ.

Jól választott antibiotikummal a legtöbb bakteriális tüdőgyulladás meggyógyítható, a Mycoplasma okozta és néhány egyéb kórforma gyógyulása pedig gyorsítható. Sajnos előfordul, hogy a kórokozó baktérium ellenálló az alkalmazott antibiotikummal szemben, ami veszélyeztetheti a kezelés sikerét. A vírusos tüdőgyulladásoknak alig van komoly ellenszerük, és az orvosok csak a súlyosabb esetekben folyamodnak ezekhez, a legtöbb vírusos tüdőgyulladás ugyanis magától meggyógyul. A tüdőgyulladás - az idős vagy legyengült betegeket kivéve - többnyire nem igényel kórházi kezelést.

A tüdőgyulladás megelőzése

Mivel a tüdőgyulladás az influenza gyakori szövődménye, megelőzésének fontos segédeszköze a minden ősszel beadott influenza elleni védőoltás. Az influenzát okozó vírusok évről évre változnak, és az egy adott évben forgalomba hozott oltóanyag csak az éppen közeledő járvány vírusai ellen nyújt védelmet.

Az orvosi tapasztalatok szerint az egészséges férfiaknak és nőknek 50 éves koruktól érdemes minden évben influenza elleni oltást igényelniük. A tüdőgyulladás szempontjából fokozottan veszélyeztetetteknek - például a szociális otthonok, ápolási otthonok lakóinak - szintén szükségük van influenza elleni védelemre.

Az egyik bakteriális eredetű tüdőgyulladás, a pneumococcus pneumónia ellen is van védőoltás.

Erre a betegségre elsősorban azok fogékonyak, akik:

- ▶ súlyos idült betegségben (pl. cukorbetegség, tüdő-, szív-, vese- vagy májbetegség, sarlósejtes vérszegénység) szenvednek;
- ▶ súlyos betegségből lábadoznak;
- ▶ szociális otthonban, ápolási otthonban laknak;
- ▶ vagy betöltötték 65. életévüket.

A pneumococcus elleni oltást ötévenként egyszer kell beadni a **védettség** folyamatos fenntartásához. Várandós nők és csecsemők nem kaphatják.

A megelőzés érdekében az a legfontosabb, hogy figyelmet fordítsunk minden olyan légzőszervi panaszra, amely pár napnál tovább tart. Erősíti a légzőszervi betegségekkel szembeni ellenálló képességet a kiegyensúlyozott étrend, a higiénés rendszabályok betartása, az elegendő pihenés, a dohányzás mellőzése, a bőséges folyadékfogyasztás és a rendszeres testmozgás. Ugyanez a receptje a tüdőgyulladást követő gyors felépülésnek is.

MI A TEENDŐ, HA A TÜNETEK TÜDŐGYULLADÁSRA UTALNAK?

Ha az előbbieken felsorolt jelek alapján felmerül a tüdőgyulladás lehetősége:

- ▶ haladéktalanul orvoshoz kell fordulni, mert bármilyen hatásos gyógyszereink vannak is a betegség ellen, fontos a korai felismerés és kezelés;
- ▶ pontosan követni kell az orvosi utasításokat;
- ▶ a felírt gyógyszer(eke)t addig kell szedni, amíg el nem fogy(nak), vagy amíg az orvos le nem állítja a kezelést - az önkényesen félbeszakított kezelés visszaeséshez vezethet, és a kiújult betegség olykor sokkal veszélyesebb, mint amilyen kezdetben volt.

Ez a tájékoztató nem helyettesíti az orvosi kezelést. A betegek számára készített másolatoktól eltekintve felhasználása csak a kiadó írásos hozzájárulása nyomán engedélyezett.